

DESTEĞİN BEDENİ VE FİKRİ KATKISI

(1) **Desteğin ölümü ile aile şirketi niteliğindeki servis şirketinin işleyişinde onun bedeni ve fikri katkısı ile sağladığı gelir (kazanç) ortadan kalkmış, servis şirketi faaliyetine devam ettiğinden kazanç tamamen ortadan kalkmamıştır. Bu nedenle şirketin işleyişine desteğin fikri ve bedeni katkısı gözetilerek desteğin kazancının belirlenmesi gerekir.**

(4.HD.14.02.2002, E.2001/10851- K.2002/1841)

(2) Desteğin, bir şirkette pay sahibi bulunmasına göre, **destek yerine başka bir kişinin çalıştırılması halinde** elde edilebilecek gelire göre destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanmalı ve bu miktara hükmedilmelidir.

(4.HD.06.12.2001, 11942-12312)

(3) Davacılar, davalıların yol açtığı trafik kazası sonucu desteğin yaşamını yitirdiğini belirterek, destekten yoksun kalma tazminatı ile manevi tazminat isteminde bulunmuşlardır. Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında temel alınacak gelir, **desteğin çiftçilik ve hayvancılık yaparak elde ettiği gelir olmayıp bu gelirin elde edilmesi için desteğin bedeni ve fikri olarak katkısı** belirlenerek o miktarın hesaplamaya esas alınması gerekir.

(4.HD.29.04.2004, E.2003/16064 – K. 2004/5720)

(4) Eş ve çocuklar için destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanırken, gelir olarak aracın kazancı esas alınmıştır. Oysa, destek minibüs sürücülüğü mesleğini yapmaktadır. Emek ve mesaisini bu işte kullanmaktadır. Şu durumda desteğin geliri, yaptığı işten kişisel olarak elde ettiği gelirden ibarettir. Bu nedenle minibüs geliri hesaplamaya esas alınmaz. **Desteğin salt şoförlük mesleği kazancının belirlenip zarar kapsamının buna göre hesaplanmak üzere kararın bozulması** gerekmiştir.

(4.HD.01.02.2005, E.2004/3404 – K.2005/614)

(5) **Davacıların destekten yoksun kalma tazminatı, desteğin ölümü nedeniyle bu arazi ve hayvanlardan gelir elde etmenin davacılar getireceği yük, diğer bir anlatımla, bu geliri elde etmek için desteğin yaptığı işlerin bir başkası tarafından yapılmasının davacılar neye mal olacağı** uzman bilirkişiye hesaplatılmalı, bulunacak miktar destek geliri olarak kabul edilerek buna göre destekten yoksun kalma tazminatı belirlenmelidir.

(4.HD 01.06.2000,3098-5316)

(6) Destek tazminatının hesaplanmasında, elde edilen gelirin esas alınması doğru değildir. Hesaplama, **ölenin yaptığı işin yapılabilmesi için temin edilecek bir işçi için ödenecek ücretin** belirlenmesi ve bu meblağa göre destek tazminatının hesaplanması gerekir.

(11.HD.25.01.2007, E.2005/13878 – K.2007/785)

(7) Davacıların desteği nakliyecilik yaptığı kamyonu ile seyredirken kaza geçirip ölmüştür. Destekten yoksun kalanın yokluğunda kamyon yine çalışabileceğine, ancak sürücü ve iş takipçisi ihtiyacı doğurabileceğine göre, desteğin kazancı, kamyon geliri de katılarak hesap edilemez. **Desteğin bedeni ve fikri çalışması sonucu elde ettiği geliri** kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde belirlenerek destekten yoksun kalma tazminatı hesabında esas alınmalıdır. (4.HD.13.06.2002, 4903-7347)

(8) **Çiftçilik ve besicilik yapan desteğin bu işlerden elde ettiği gelirlere göre değil, onun salt bu işleri yapmasından dolayı kişisel katkısı belirlenip tazminat hesabının bunun üzerinden yapılması gerekir.**

Desteğin tazminat hesabına esas alınan geliri besicilik ve çiftçilik yaptığı olgularına dayanarak belirlenmiştir. Bu belirlemede desteğin ölümü ile davacıların bu gelirden tamamen yoksun kaldıkları kabul edilerek hesap yapılmıştır. Böyle bir hesaplama biçimi ile tazminatın miktarının belirlenmesi doğru değildir. Şöyle ki: Gerek çiftçilik gerekse besicilik tamamen desteğin kişisel yetenekleri ile yapılmamaktadır. Bu çalışmaların içinde desteğin kişisel yeteneği dışında geliri artıran rant, arazi ve hayvanların da katkısı bulunmaktadır. Şu durumda mahkemece yapılacak iş, çiftçilik ve besicilik yapan desteğin **salt bu işi yapmasından dolayı kişisel katkısı** belirlenip tazminat miktarının bu gelir üzerinden hesaplatılması ve buna göre karar vermekten ibarettir.

(4.HD.15.01.2002, 12625-364)

(9) Desteğin dükkan kirası, sera ve bahçe gelirleri, ölümünden sonra da devam edeceğinden hesaba katılmamalı; **“desteğin bu gelirlerin elde edilmesindeki kişisel katkısı”** belirlenerek, buna göre destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanmalıdır.

(4.HD.18.9.2008, E.2008/7836 K. 2008/10517)

(10) **Destekten yoksun kalma tazminatı, nakliyecilik yapan desteğin bu işinden elde ettiği gelire göre değil, yapılan işe “kişisel katkısı” esas alınarak hesaplanmalıdır.**

Nakliyecilik işiyle uğraşan destek, aynı zamanda kamyon şoförü olarak çalışmakta, emek ve mesaisini bu işte kullanmaktadır. Desteğin ölümünden sonra bir şoför tutmak suretiyle nakliyecilik işinin devam ettirilmesi mümkün olduğuna göre, desteğin nakliyecilik işinden elde ettiği tüm gelir yerine, bu gelirin elde edilmesinde desteğin “kişisel katkısı” ve salt şoförlük mesleği kazancının belirlenip bu miktar üzerinden aktif dönem destek zararının belirlenmesi gereklidir. Nakliyecilik gelirinin hesaplamaya esas alınarak zarar miktarının belirlenmesi doğru görülmemiş, bu nedenle kararın bozulması gerekmiştir.

4.HD.28.09.2007, E. 2007/13086 K.2008/7984

(11) **Lokanta işyeri, mirasçılara kaldığından, lokantanın gelirine göre değil, desteğin bu işe “bedeni ve fikri” katkısı esas alınarak tazminat hesaplanmalıdır.**

Destek sağlığında lokantacılık yapmaktadır. İşyeri, miras yoluyla davacılaraya kaldığına göre, desteğin “beden ve fikir” olarak lokanta gelirine “katkı derecesi” desteğin geliri sayılır ve hesaplamasının buna göre yapılması gerekir. Anılan yön üzerinde durulmaksızın lokanta gelirinin destek hesabına temel alınmış olması bozma nedenidir.

4.HD.06.03.1997, E.1996/1333 K.1997/2076

(12) **Ticari bir alanda çalışan kişinin tazminata esas geliri, işletmenin gelirine göre değil, kişinin kişisel yetenek ve emeğinin işletme gelirine katkısına göre belirlenir.**

Destek, G.Kardeşler İnşaat Taahhüt Ticaret Ltd. Şti.'nin ortağı ve temsilcisi olup, yüklenicilik (müteahhitlik) yapmaktadır. Yerel mahkemece benimsenen bilirkişi raporunda desteğin geliri, içme suyu inşaat işi nedeniyle ihaleden alınan kazanç asgari ücrete oranlanarak destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanmıştır.

Ticari bir alanda çalışan kişinin tazminata esas alınacak geliri, işletmenin gelirine göre değil, kişinin kişisel yetenek ve emeğinin işletme gelirine katkısı belirlenerek, bu katkının parasal değeri üzerinden destekten yoksun kalma zararının belirlenmesi gerekir.

4.HD.09.11.2010, E.2009/14285 K.2010/11605

(13) **Ölenin emekli olduktan sonra dükkan işleterek emekli aylığından ayrı ek kazanç elde ettiği belgelendiğine ve ölümünden sonra bu kazançla bağlı destekten yoksunluk zararının oluştuğunun doğal olmasına göre, ölenin yaptığı işi yapmak üzere çalıştırılacak kişiye ödenmesi gereken ücretin ne olduğu araştırılarak, buna göre destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanması gerekir.**

Davacılar vekili, müvekkillerinin murisinin davalıların işleteni, zorunlu trafik sigortacısı ve sürücüsü buldukları belediye otobüsünden inerken kolunun kapıya sıkışması ile meydana gelen trafik kazasında öldüğünü bildirerek, maddi ve manevi tazminat istemiştir.

Ölenin emekli olduktan sonra kendisine ait kuruyemiş dükkanı işleterek emekli aylığından ayrı olarak ek kazanç elde ettiği belgelendiğine ve ölümünden sonra bu kazançla bağlı destekten yoksunluk zararının oluştuğunun tabii bulunmasına göre, ölenin yaptığı işi ifa ve icra etmek üzere istihdam edilecek kişiye ödenmesi gereken ücretin ne olduğu araştırılarak belirlenmesi, böylece davacı eşin murisin ölümünden sonra pasif destek dönemi ile ilgili uğradığı destek zararının murisin yokluğuna kaim olmak üzere çalıştırılacak kişiye yapılacak istihdam gideri esas alınarak hesaplatılması gerekirken, ilgili ceza dosyasında murisin oğlunun sözkonusu dükkanı işlettiğine dair beyanından yola çıkılarak, pasif döneme ilişkin destekten yoksun kalma tazminat ilkelerinin gözden kaçırılması doğru görülmemiştir.

11.HD.01.02.2007, E.2005/11067 K.2007/1203

(14) **Ticari alanda çalışan desteğin, tazminat hesabına esas tutulacak kazançlarının tespitinde, mirasçılara kalan işletmenin geliri değil, desteğin bedensel ve yönetsel becerisinin bu işletmeye katkısı esas alınmalıdır.**

Davacıların isteyebilecekleri maddi tazminat miktarının belirlenmesinde, murisin işlettiği tcarethanenin yıllık kazancı esas alınmıştır. Oysa, ticari alanda çalışan bir kişinin destek hesabında, o

işletmenin geliri değil, desteğin bedensel ve yönetsel alandaki becerisinin bu işletmeye katkısı esas alınmalıdır. Desteğin yerine başkasının çalıştırılması olanağı söz konusu ise, ona ödenmesi gereken ücret ve eklentileri davacıların zararını oluşturacaktır. Zira, murisin ölümü ile davacılar, o işletmenin gelirinden yoksun kalmayacak, sadece aynı geliri elde etmek için fazladan masraf yapmak zorunda kalacaklardır. Davacıların olay nedeniyle isteyebilecekleri tazminat da, uğradıkları bu zarardan ibarettir.

11.HD.15.09.2008, E.2008/7957 K.2008/9937

www.TazminatHukuku.com